

DECIZIE

31 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ala Cobăneanu, Sveatoslav Moldovan

Ion Druță, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Ion Lașcu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Organizației de
microfinanțare „Microcapital” societate cu răspundere limitată împotriva lui Ion
Lașcu cu privire la încasarea sumei și la cererea reconvențională a lui Ion Lașcu
împotriva Organizației de microfinanțare „Microcapital” societate cu răspundere
limitată cu privire la declararea nulității contractului de împrumut,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2016, prin
care a fost respins apelul declarat de către Ion Lașcu și menținută hotărârea
Judecătoriei Ialoveni din 30 iunie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 18 mai 2016, OM „Microcapital” SRL a depus cerere de
chemare în judecată împotriva lui Ion Lașcu cu privire la încasarea sumei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în baza contractului de
împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014 și a dispoziției de plată din 19
februarie 2014, a acordat pârâtului un împrumut în valoare de 10 000 lei, pe un
termen de 6 luni, cu scadența finală la data de 18 august 2014.

Menționează că, în perioada anului 2014, a mai încheiat cu pârâtul încă 2
contracte de împrumut și, anume, contractul de împrumut nr. 20/14/PF din 12
februarie 2014, prin care a acordat pârâtului suma de 3 000 lei și contractul de
împrumut nr. 57/14/PF din 08 aprilie 2014, prin care a acordat pârâtului suma de
2 105 lei.

Menționează că, pârâtul, prin 10 dispoziții de încasare a numerarului, a
achitat pentru cele 3 contracte de împrumut suma totală de 13593 lei, dintre care
suma de 7833 lei a fost achitată pentru stingerea integrală a datoriei pe
contractul de împrumut nr. 20/14/PF din 12 februarie 2014 și a datoriei pe
contractul de împrumut nr. 57/14/PF din 08 aprilie 2014, iar suma de 7272 lei a
fost achitată pentru stingerea parțială a datoriei pe contractul de împrumut
nr.24/14/PF din 19 februarie 2014.

Afirmă că, pârâtul nu și-a executat obligația de rambursare a sumei împrumutate conform contractului de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014, acumulând, astfel, o datorie în sumă totală de 17 784,40 lei, constituită din: 7 860 lei - suma restantă a împrumutului, 4 925,60 lei - dobânda, 4 798,80 lei – penalitate și 200 lei – cheltuieli pentru notificare.

Invocă că, la data de 07 februarie 2014, 18 mai 2014 și 12 mai 2015, a expediat în adresa pârâtului reclamație, prin care a solicitat executarea benevolă a obligațiilor contractuale, însă aceasta nu a fost executată.

Solicită încasarea de la pârât a datoriei în sumă totală de 17 784,40 lei, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2 500 lei și a taxei de stat în mărime de 533,52 lei.

La data de 13 iunie 2016, Ion Lașcu a depus cerere reconvențională împotriva Organizației de microfinanțare „Microcapital” SRL cu privire la declararea nulității contractului de împrumut.

În motivarea cererii reconvenționale pârâtul a indicat că, contractele de împrumut sunt ilegale, înșelătoare și încheiate cu rea-credință, nefiind respectate condițiile de valabilitate ale actului juridic.

Afirmă că, în cadrul Organizației de microfinanțare „Microcapital” SRL sunt foarte multe nereguli, în special lipsește registru de evidență a cererilor de acordare a împrumutului, în chitanțele de achitare a mijloacelor bănești nu este indicat numărul contractelor de împrumut, lipsesc semnăturile și în calitate de contabil și casier este indicată una și aceeași persoană.

Menționează că, la data încheierii contractului de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014, a achitat datoria acumulată pe contractul de împrumut nr.20/14/PF din 12 februarie 2014.

Susține că, pe parcursul relațiilor contractuale, a restituit Organizației de microfinanțare „Microcapital” SRL suma în mărime de 17 203 lei, ceea ce constituie dublul sumei împrumutate, astfel, nu are careva datorii față de Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL.

Consideră că, contractul de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014 este nul, deoarece include în sine condiții contradictorii, care nu au fost negociate în mod individual și nu au fost respectate condițiile de valabilitate la încheierea acestuia.

Solicită declararea nulității contractului de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014, cu aducerea părților în poziția inițială și repararea prejudiciului material și moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 30 iunie 2016 a fost admisă acțiunea inițială și au fost încasate de la Ion Lașcu în beneficiul Organizației de microfinanțare „Microcapital” SRL suma de 18 117,12 lei, constituită din: 7 860 lei - suma restantă a împrumutului, 4 925,60 lei - dobânda, 4 798 lei – penalitatea și taxa de stat în mărime de 533,52 lei. A fost respinsă acțiunea reconvențională ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2016 a fost respins apelul declarat de către Ion Lașcu și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 24 februarie 2017, Ion Lașcu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu hotărârile judecătorești, deoarece instanțele judecătorești, la examinarea cauzei, au încălcat normele de drept material și procedural.

Menționează că, conform anexei la contractul de împrumut nr. 24/12/PF din 19 februarie 2014, Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL i-a acordat un împrumut în mărime de 10 000 lei, pe un termen de 6 luni, cu o dobânda anuală de 48%, iar conform pct. 4 (2) din contract, a fost prevăzută și o dobândă suplimentară fixă în mărime de 26,66 lei pe zi, dobândă care nu este prevăzută de legislație, calculându-i pe un termen de 180 zile suma de 4 798,80 lei.

Sușține că, în anul 2014, a achitat intimatului suma de 17 198 lei, calculată pe contractul de împrumut nr. 24/12/PF din 19 februarie 2014, sumă, care a fost specificată și de Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL în cererea de chemare în judecată.

În aceste circumstanțe, relevă că, prima instanță a încasat repetat suma de 17198 lei, argumentându-și poziția prin faptul că, versiunea de restituire a sumei de 17 203 lei invocată de către Ion Lașcu nu poate fi luată în considerație, deoarece se bazează pe copiile de pe bonuri, care nu sunt autentificate în modul stabilit.

Califică ca eronată concluzia primei instanțe precum că, anterior Ion Lașcu a beneficiat de două împrumuturi în baza contractelor de împrumut nr.20/14/PE din 12 februarie 2014 în mărime de 3 000 lei și nr. 57/14/PE din 08 aprilie 2014 în mărime de 2105 lei, deoarece semnăturile aplicate nu îi aparțin, fiind contrafăcute, astfel, consideră că, contractele au fost falsificate.

Afirmă că, în legătură cu acest caz, în baza art. 274 din CPP, a depus o plângere la Centrul National Anticorupție și la Președintele Republicii Moldova, prin care a solicitat pornirea urmăririi penale în baza art. 307 și 310 din Codul penal.

Prin referințele depuse la data 10 aprilie 2017 și 11 mai 2017 Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 12 mai 2017 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 867 alin. (1) din Codul civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Conform art. 871 alin. (1) din Codul civil, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Conform art. 572 alin. (2) din Codul civil, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la data de 19 februarie 2014, între Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL și Ion Lașcu a fost încheiat contractul de împrumut nr. 24/14/PF, prin care Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL a acordat, iar Ion Lașcu a primit un împrumut (credit) în sumă de 10000 lei, pe un termen de 6 luni, cu scadența finală la 18 august 2014.

Prin ordinul de plată nr. 42 din 19 februarie 2014 se atestă că, Ion Lașcu a primit de la organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL împrumutul bănesc în sumă de 10000 lei (f. d. 11).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Organizația de microfinanțare „Microcapital” SRL a solicitat încasarea de la Ion Lașcu a datoriei în sumă totală de 17 784,40 lei, constituită din: 7 860 lei - suma restantă a împrumutului, 4 925,60 lei - dobânda, 4 798,80 lei – penalitate și 200 lei – cheltuieli pentru notificare, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 500 lei și taxa de stat în mărime de 533,52 lei.

La rândul său, Ion Lașcu, înaintând prezenta cerere reconvențională, a solicitat declararea nulității contractului de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauzei, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii inițiale, încasând de la Ion Lașcu în beneficiul OM „Microcapital” SRL suma de 18 117,12 lei, constituită din: 7 860 lei - suma restantă a împrumutului, 4 925,60 lei - dobânda, 4 798 lei – penalitatea și taxa de stat în mărime de 533,52 lei și netemeiniciei acțiunii reconvenționale.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Ion Lașcu, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată, fiind adoptată cu aplicarea corectă a normelor de drept material și cu respectarea normelor de drept procedural.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, verificând legalitatea deciziei atacate, a constatat că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5) CPC, în motivare se indică circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

La caz, instanța de recurs constată, însă, că contrar prevederilor legale menționate, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator reținut de prima instanță, precum și cu normele de drept ce reglementează acest aspect.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Conform capitolului 4 pct. (1) din contractul de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014, pentru utilizarea creditului în perioada indicată în capitolul 1 pct. (1), cât și după expirarea termenului scadent, împrumutatul va plăti împrumutătorului o dobândă anuală în mărime de 4% lunar, achitând zilnic câte 13,33 lei, iar conform capitolului 4 pct. (2) din contractul de împrumut menționat, în caz de neachitare a creditului la scadență la dobânda indicată în capitolul 4 pct. (1) se va calcula o dobândă suplimentară fixă în mărime de 26,66 lei.

În speță, se reține că, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a menționat că, prima instanță corect a conchis că, Ion Lașcu a acumulat o datorie în baza contractului de împrumut nr. 24/14/PF din 19 februarie 2014 în sumă de 17584,40 lei, din care împrumutul de bază – 7860 lei, dobânda – 4925,60 lei și penalitatea – 4798,80 lei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanța de apel, ajungând la o astfel de concluzie, nu a indicat modalitatea de calcul și perioada, pentru care s-a dispus

încasarea dobânzii și a penalității (dobânda suplimentară), lipsind la materialele dosarului calculul descifrat al dobânzii și penalității.

Respectiv, din textul deciziei instanței de apel nu se deduce o ipoteză certă, care ar demonstra verificarea legalității hotărârii primei instanțe privind dispunerea încasării dobânzii și a penalității, în condițiile în care nici prima instanță în hotărârea sa nu a motivat cum a efectuat calculele, care au stat la baza încasării dobânzii și a penalității.

Ca urmare, în sensul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că, instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse judecării. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În contextul dat, instanța de recurs reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

În speță, prezintă relevanță și faptul că, folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că, soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, iar instanța de recurs este în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ion Lașcu.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2016 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Organizației de microfinanțare „Microcapital” societate cu răspundere limitată împotriva lui Ion

Lașcu cu privire la încasarea sumei și la cererea reconvențională a lui Ion Lașcu împotriva Organizației de microfinanțare „Microcapital” societate cu răspundere limitată cu privire la declararea nulității contractului de împrumut, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Ala Cobăneanu

Sveatoslav Moldovan

Ion Druță

Mariana Pitic